

בית הדין המשמעתי לערעורים באוניברסיטה

תל-אביב

המערערת : *****

באמצעות בא כוחה, עו"ד עבד אלמג'יד פאהום

-- נגד --

המשיבה : אוניברסיטת תל-אביב

באמצעות בא כוחה, עו"ד ירון זהבי

פסק דין

יו"ר בית הדין, ד"ר לילך לוריא

מונח בפנינו ערעור על החלטת ס. הממונה על המשמעת בתיק ד-2022-26 בעניינה של המערערת, תלמידת שנה ג' למשפטים בזמן העבירה.

המקרה עוסק בהתנהגותה של המערערת בבחינה בקורס "משבר האקלים וקיימות – מבט רב תחומי" שהתקיימה ב- 9.2.22. קורס זה הוצע במסגרת כלל אוניברסיטאית כחלק מהתוכנית כלים שלובים. המערערת עשתה שימוש בוואטסאפ במהלך המבחן, עת שלחה בקבוצת וואטסאפ כיתתית צילום שאלה (screenshot) עם כיתוב תחתיה "?!".

כפי שמפרט ס. הממונה על המשמעת בפסק דינו, הן הקורס והן הבחינה נערכו במתכונת אינטרנטית. טרם הבחינה, נשלחה הודעת דוא"ל למשתתפים ובה נכתב: "המבחן הוא עם חומר פתוח ועם אינטרנט פתוח... אסור בתכלית האיסור להיעזר באנשים אחרים, להעביר אליהם מידע או לקבל מהם מידע בדרכים ישירות או עקיפות...". כמו כן בבוקר המבחן נשלחה למשתתפי הקורס הודעה בה הודגש כי "...העברת מידע בין סטודנטים בקורס בזמן המבחן אסורה באיסור חמור. פתרו את המבחן בעצמכם בלי לסייע לאחרים ומבלי להסתייע לאחרים...". בנוסף, האפשרות לפתיחת טופס המבחן על מסך המחשב הותנתה במתן אישור דיגיטלי על ידי הסטודנט למסמך שכותרתו "הצהרה על טוהר הבחינות".

ס. הממונה על המשמעת קבע בהכרעת הדין מיום 20.7.22 שיש להרשיע את המערערת בעבירות הונאה, לפי סעיף 29.3 לתקנון המשמעת, והפרת הוראות לפי סעיף 29.4 לתקנון המשמעת. ס. הממונה על המשמעת קבע בגזר הדין מיום 4.8.22 את עונשה של המערערת: (א) פסילת רישומה של המערערת בקורס "משבר האקלים וקיימות – מבט רב תחומי" ופסילת ציונה בבחינה (ב) הרחקה לשני סמסטרים, א' ו-ב' של שנת הלימודים תשפ"ג; (ג) הרחקה על תנאי לשני סמסטרים לתקופה של שנתיים מיום שובה ללימודים.

לשם רוחב היריעה יצוין כי שורה של פסקי דין של הערכאה הראשונה עוסקים בהתנהלותם של סטודנטים שונים בבחינה בקורס "משבר האקלים וקיימות – מבט רב תחומי" שהתקיימה ב- 9.2.22. כפי שמפרט ס. הממונה על

המשמעת, שי נ. לביא, בתיק 12-2022: "למרות הדמיון במסכת העובדות, יש הבדלים לא מעטים בין התיקים. חלק מהנקבלים העלו שאלות וביקשו פתרון; חלק ענו לשאלות של אחרים; חלק שאלו שאלות טכניות במהותן (שמקומן בפניה לצוות הקורס) וחלק כתבו בקבוצת הוואטסאפ הכיתתית אך מחקו את הודעתם, שתוכנה לא נודע." עד כה ניתנו מספר פסקי דין על ידי הערכאה הראשונה ביחס לקורס (21-2022; 15-2022; 22-2022; 27-2022; 28-2022; 12-2022; 9-2022; 14-2022; 18-2022; 26-2022; 19-2022).

בערעור שלפנינו העלתה המערערת שורה של טענות כנגד הרשעתה בעבירה של הונאה כמו גם כנגד העונש שהוטל עליה.

(1) המערערת טענה כי כוונתה בשאלה שהעלתה בקבוצת הוואטסאפ הכיתתית הייתה לברר אם השאלה מתייחסת לחומר הנלמד או לא, ועל כן לא מתקיים לגביה היסוד הנפשי בעבירת ההונאה; (2) המערערת טענה כי לא קיבלה תשובה לשאלתה ועל כן עבירת ההונאה לא הושלמה; (3) המערערת טענה כי הראיה בדבר צילומי מסך הוואטסאפ איננה קבילה מאחר ולא הוגשה על ידי התלמיד שמסר את הראיה; (4) המערערת טענה לאכיפה בררנית: א) היה מקום להגיע עימה להסדר מקל ולא להיגרר לשמיעת ראיות; ב) על חלק מהסטודנטים שהשתתפו בקבוצת הוואטסאפ הכיתתית הוטלו בפסקי הדין שניתנו בערכאה הראשונה עונשים קלים יותר מאשר העונש שהוטל עליה.

לאחר ששמעתי את טענות המערערת ואת תשובת המשיבה החלטתי לדחות את הערעור ביחס להכרעת הדין ולהותיר את הרשעת המערערת בעבירות של הונאה והפרת הוראות על כן.

(1) אני דוחה את טענת המערערת לפיה מעשיה שכללו צילום שאלה (screenshot) עם כיתוב תחתיה "?! אינם עונים על הגדרת הונאה. מעשיה של המערערת נופלים, בעיני, לגדר הגדרת הונאה כפי שהיא מוגדרת בסעיף 29.3.2 לתקנון המשמעת ("העברת מידע או ניסיון להעברת מידע בין נבחנים"). לעניין התקיימותו של היסוד הנפשי בעבירת ההונאה, אני מקבלת את קביעתו של ס. הממונה על המשמעת לפיה "הדרך בה בחרה הנקבלת לקבל את המידע מעידה... על קיומה של כוונה להונות אשר בסופו של דבר הוצאה אל הפועל. התרשמותי העמוקה היא כי אין מדובר בשאלה תמימה אלא ברצון להשיג מידע שלא כדין ובאופן שלא יותר עקבות". כידוע, ערכאת ערעור אינה מתערבת, ככלל, בממצאי מהימנות ובקביעות עובדתיות של הערכאה הראשונה.

(2) אני דוחה את טענת המערערת לפיה רק במקרה בו התקבלה תשובה לשאלתה עבירת ההונאה הושלמה. לעניין זה אני מפנה לנוסחו של סעיף 29.3.2 לתקנון המשמעת אשר מגדיר עבירת הונאה כ"העברת מידע או ניסיון להעברת מידע בין נבחנים...". (והשוו גם עם ד-14-2022 ו-18-2022).

(3) אני דוחה את טענות המערערת בדבר היעדר האפשרות לעשות שימוש בתכתובת הוואטסאפ שניתנו למרצה הקורס על ידי תלמיד/ה בקורס. לעניין זה אני מקבלת את טענת הקובל לפיה בית הדין רשאי לקבל ראיות בדרך שנראית לו יעילה וצודקת (סעיף 57 לתקנון המשמעת). סטודנטים רבים שהיו בקבוצת הכיתתית ראו את מעשיהם של הסטודנטים שהשתתפו באופן פעיל בקבוצת בעת המבחן המקוון וסטודנט/ית אחד/ת בחר/ה להעביר את המידע למרצה. אין זה מקרה היחיד שבו צד שנכח בעבירה משמעתית בחר לדווח על כך לרשויות האוניברסיטה (וראו למשל ד-59-2021).

(4) אני דוחה את טענת המערערת בדבר אכיפה בררנית. הקבילה הגישה מעל 18 קבילות (וראו – ד – 12-2022) נגד סטודנטים שנטלו חלק בקבוצת הווטסאפ הכיתתית בעת המבחן המקוון. מתוך הקבילות השונות, ניתנו נכון למועד כתיבת שורות אלו 11 פסקי דין שונים. פסקי הדין השונים נבדלים זה מזה בנסיבותיהם העובדתיות, ובעקבות כך בעבירות בהן הורשעו הסטודנטים השונים ובעונשים אותם קיבלו הסטודנטים. בחלק מפסקי הדין הללו נגזר עונש של הרחקה בפועל (וראו ד-12-2022 ; ד-9-2022 ; 14-2022 ; 18-2022). בנוסף, אני מקבלת את טענת המשיב לפיה הוגשו קובלנות כנגד הרוב המוחלט של המשתתפים הפעילים בקבוצת הווטסאפ הכיתתית (והשוו – ד-12-2022).

בנוסף לערעור על ההרשעה, המערערת ערערה גם על גזר הדין ועל חומרת העונש. לאחר שבחנתי את טיעוניה של המערערת ושמעתי את טיעוניה המשיבה בעל פה הגעתי למסקנה כי יש להקל מעט בעונשה של המערערת ולהעמידו על:

(א) פסילת רישומה של המערערת בקורס "משבר האקלים וקיימות – מבט רב תחומי" ופסילת ציונה בבחינה; (ב) הרחקה לסמסטר א' של שנה"ל תשפ"ג. הרחקה לסמסטר ב' של שנה"ל תשפ"ג אותן ניתן יהיה להמיר בעבודות שרות בהיקף של 40 שעות שתבוצענה בתיאום ודרך הדקנאט עד יום תחילת סמסטר ב' 12.3.23 (כמצוין בשנתון האוניברסיטה). (ג) הרחקה על תנאי לשני סמסטרים לתקופה של שנתיים מיום שובה ללימודים.

חברת בית הדין, גב' שירה אדר

לאחר ששמעתי את טענות המערערת ואת תשובת המשיבה החלטתי לקבל את הערעור ביחס להכרעת הדין, ולהותיר את הרשעת המערערת בעבירה של הפרת הוראות בלבד, ולא בעבירת ההונאה.

(1) איני דוחה או מקבלת בהכרח את טענת המערערת לפיה מעשיה שכללו צילום שאלה (screenshot) עם כיתוב תחתיה "?! אינם עונים על הגדרת הונאה. מעשה זה של המערערת – אשר לא ניתן לדעת את הכוונה מאחוריו, לא לשלילה (כלומר להניח שאכן ביקשה המערערת את עזרת שאר הסטודנטים בפתרון השאלה) כמו גם לא לחיוב (במקרה בו ביקשה לדעת לדוגמה האם שאלה זו אכן הייתה חלק מן החומר הנלמד; יצוין כי במקרים דומים אשר עלו למשפט הסטודנטים לא הואשמו בהונאה (ראו ד-22-2022)). מפאת חוסר היכולת לדעת מהי הכוונה העומדת מאחורי מעשה זה, ומפאת חוסר היכולת לברר זאת לעומק, איני רואה לנכון לשפוט לחומרה את מעשה זה.

באשר לסעיפים (2)-(4) אני מסכימה עם עמדת ד"ר לילך לוריא.

בעקבות הרשעתה של המערערת בעבירת הפרת הוראות בלבד יש להקל בעונשה של המערערת, ולהעמידו על:

(א) פסילת רישומה של המערערת בקורס "משבר האקלים וקיימות – מבט רב תחומי" ופסילת ציונה בבחינה; (ב) הרחקה בפועל מסמסטר א' תשפ"ג אותה ניתן יהיה להמיר ב-40 שעות עבודה לטובת הציבור שתבוצענה בתיאום ודרך הדקנאט עד לתום סמסטר א' תשפ"ג 22.1.23 (כמצוין בדיעוון האוניברסיטה). סיום עבודות אלו עד לתום הסמסטר יהיו תנאי ללימודים בסמסטר ב'. (ג) הרחקה על תנאי לשני סמסטרים לתקופה של שנתיים מיום מתן פסק הדין.

חברת בית הדין, ד"ר דנה אולמרט

אני מסכימה עם עמדתה של גבי שירה אדר.

סוף דבר

על דעת רוב חברי המותב ערעורה של המערערת התקבל, והוחלט להותיר את הרשעת המערערת בעבירה של הפרת הוראות בלבד, ולזכותה מעבירת ההונאה. בעקבות הרשעתה של המערערת בעבירת הפרת הוראות בלבד הוחלט להקל בעונשה של המערערת, ולהעמידו על:

(א) פסילת רישומה של המערערת בקורס "משבר האקלים וקיימות – מבט רב תחומי" ופסילת ציונה בבחינה; (ב) הרחקה בפועל מסמסטר אי' תשפ"ג אותה ניתן יהיה להמיר ב-40 שעות עבודה לטובת הציבור שתבוצענה בתיאום ודרך הדקנאט עד לתום סמסטר אי' תשפ"ג 22.1.23 (כמצוין בידיעון האוניברסיטה). סיום עבודות אלו עד לתום הסמסטר יהיו תנאי ללימודים בסמסטר ב'. (ג) הרחקה על תנאי לשני סמסטרים לתקופה של שנתיים מיום מתן פסק הדין.

ניתן היום, 19 לאוקטובר 2022, בהיעדר הצדדים.

יפורסם ללא שם התלמידה.

חברת בית הדין

גבי שירה אדר

יו"ר בית הדין

ד"ר לילך לוריא

חברת בית הדין

ד"ר דנה אולמרט